

Arbejdsfastholdelse set ud fra tre perspektiver
-borger, kollega, arbejdsgiver
Socialrådgiver Mette Aabo, Center for Kræft og Sundhed København

Program

- Baggrund for undersøgelse og lidt data
- Læringspunkter

- Borgerperspektiv
- Lederperspektiv
- Kollegaperspektiv
- Hvad har vi så gjort?

Et multidisciplinært team

Københavns Kommune

Centerchef (speciallæge)

1 souschef
 4 sygeplejersker
 1 socialsygeplejerske
 10 fysioterapeuter
 2 ergoterapeuter
 3 diætister
 2 socialrådgivere
 1 cafémodtager (pædagog)
 3 akademiske medarbejdere
 4 projektmedarbejdere
 3 adm. medarbejdere
 1 serviceassistent

Kræftens Bekæmpelse

Rådgivningsleder (psykolog)

3 psykologer
 1 socialrådgiver
 1 psykoterapeut
 1 adm. Medarbejder
 90 frivillige
 - Professionelle
 - Tidligere patienter

kraeftcenter-kbh.dk

Socialrådgiverne i rehabilitering CKSK

Generalister med viden om forandringer og følger til kræftsygdom.

Temaer

-familie, **arbejde**, økonomi, bolig

integration fastholdelse afvikling

kraeftcenter-kbh.dk

Formål med undersøgelsen

- At belyse kræftramte borgeres oplevelser og erfaringer (40% er i den erhvervsaktive alder (*GLOBOCAN 2016*) og over halvdelen oplever problemer, barometerundersøgelse foretaget af Kræftens Bekæmpelse fra 2013 og 2017 viser ligeledes udækkede behov)
- Få indblik i ledernes og kollegernes overvejelser når en medarbejder / kollega får kræft
- Ønske om at kvalificere, den professionelle rådgivning, iværksætte aktiviteter på et oplyst grundlag for derved, at kunne styrke borgerens tilknytning til arbejdslivet.

kraeftcenter-kbh.dk

Data - grundlag

19 borgere, 32 – 61 år

(fokus og individuelle interview af 7 mænd, 12 kvinder)

Tre arbejdspladser med gode fastholdelsesstrategier

Kommunal daginstitution, den sygdomsramte er pædagog

Gymnasie, den sygdomsramte er lærer

Håndværker, den sygdomsramte er sprøjtemaler

(8 individuelle interview med ledere og kollegaer)

kraeftcenter-kbh.dk

Læringspunkter fra undersøgelsen

Borger

- Mere professionel sparring og information
(deltagere vurderer ikke det skal være jobcentret)
- Professionelle skal råde / sparre ens
- Mere viden om hvordan tidligere patienter har håndteret tilbagegang til arbejde

Leder

- Relation og ressourcer afgørende for samarbejdet
- Åbenhed – fra kræftpatienten lettede samarbejdet med leder og kollega

kraeftcenter-kbh.dk

Læringspunkter fortsat

- Fokus på arbejdsrettet rehabilitering i hele sygdomsforløbet
- Konkrete og detaljerede aftaler vedr. kontakt med arbejdspladsen (ikke glemme, trygt for medarbejder)

Kolleger

- Praktisk og psykosocial forventningsafstemt støtte fra kolleger gav tryghed til den kræftramte
- Det var vigtigt for kollegerne at lederne var nysgerrige på påvirkninger i arbejdsmiljøet

kraeftcenter-kbh.dk

Borger oplevelser - generelt

- Ændret livssituation og arbejdsliv
- Deltids eller fuldtidssygemelding
- Arbejdspladsen som et middel til håndtering af sygdomsforløbet
- Fysiske, psykiske og sociale følger til behandling

Sygdom og faglig anerkendelse

"jeg sygemeldte mig ifbm kemo eller måske dagen efter, og så arbejdede jeg. Jeg kom nærmest hver dag i de timer, jeg kunne. Jeg arbejdede en del hjemmefra (...) jeg synes faktisk, det var en kæmpe hjælp at være på arbejdet. Jeg ku´ bevare den faglige relation og var enormt lettet, når de kom hen og spurgte mig om faglige ting. Altså i stedet for hele tiden at: "Arg, hvor er det trist at høre. Det skal du nok komme igennem!". Og det er jo selvfølgelig rigtig fedt at høre, at folk tager sig af en, men det var bare allerbedst, når de kom og spurgte om nogle faglige ting (flere anerkender) Yes, det var et spørgsmål. Giv mig et problem jeg kan løse...."

Kvinde i 50'erne, brystkræft

kraeftcenter-kbh.dk

Pas på dig selv, dilemma

"...det at skulle få det hele til at hænge sammen med alle de der mén, der kommer. Også de der ødemer. Altså jeg bruger 50 minutter hver dag i sådan en maskine, før jeg overhovedet når nogle andre ting (...) Det er en lille bitte ting, der kan vælte det hele ik´, og som gør, at det kan være svært at tage på arbejde... Og samtidigt tage sig af sig selv. Det sker bare hele tiden (at tingene vælter), og jo flere gange det sker, jo flere gange dunker man sig selv oveni hovedet..."

Kvinde i 40'erne, livmoderhalskræft

kraeftcenter-kbh.dk

Prioriterings, dilemma

”...man bliver lidt mere indadvendt, lidt mere selvreflekterende end før. Og lige pludselig er der nogle ting, der er vigtigere og nogle ting, der overhovedet ikke er vigtigt længere. Men man får et helt andet værdisæt. Og det tror jeg ikke nødvendigvis, folk er klar over...”

Mand i 60'erne, tarmkræft

kraeftcenter-kbh.dk

Professionel sparring

- Stor berøringsflade med offentlige aktører
- For mange, ukendt beskæftigelses-, social- og sundhedssystem
- Modstridende råd (beskæftigelse / sundhedsprofessionelle) om opstart eller progression i arbejdstid.

kraeftcenter-kbh.dk

Erfaringer efterlyses

Ønsket om at forbedre livsstil og helbred og blive rustet til arbejdslivet fører til efterspørgsel på at høre andres erfaringer:

"...en case samling der siger: Jeg er 36 år gammel og arbejder et eller andet sted. Jeg er syg på den måde. Jeg har haft de og de issues med jobcentret og min arbejdsgiver på de og de tidspunkter. Så gjorde jeg sådan, men det var en rigtig dårlig idé. Så var der nogen der sagde til mig, at jeg skulle gøre sådan, og det var en rigtig god idé. I stedet for at lave den ene website efter den anden med gennemgang af, hvad for nogen rettigheder man har. Det er sværere at uddrage essensen, og finde ud af, hvad skal jeg gøre på nuværende tidspunkt..."

Mand i 60'erne, tarmkræft

kraeftcenter-kbh.dk

Normalitet og senfølge, dilemma

Flere deltagere udtrykker ambivalens. Arbejdet giver struktur og faglige udfordringer, men det kan også føles som at kræftsygdommen for alvor 'mærkes':

"...noget af det bliver også til en 'fake it to you make it' agtig ting, fordi jeg kan jo godt lave mit arbejde. Jeg kan bare mærke, at det føles hårdere, end det gjorde før, og sværere. Jeg tror, at den bedste måde at beskrive det på er frustrerende, fordi man rigtig gerne vil alt det, man kunne før..."

Mand i 30'erne, tarmkræft

kraeftcenter-kbh.dk

Robusthed og forstyrrelser

"...den fundamentale usikkerhed. Nu har jeg været igennem fem operationer på tre år og flere kemoforløb. Altså det er efterhånden lidt svært for dem at finde ud af, hvornår jeg er der, og hvornår jeg ikke er der (...) Det gør planlægning og tilstedeværelse, og hvor mange kræfter har man på forskellige tidspunkter, meget vanskeligt..."

Mand i 60'erne, tarmkræft

Flere deltagere giver udtryk for at sygdommen forstyrrer deres arbejdsevne og tilstedeværelse på arbejdet

kraeftcenter-kbh.dk

kraeftcenter-kbh.dk

Virksomhed, leder håndtering

- Lyttende og empatisk
- Italesætte at medarbejderen ikke fyres
- Praktiske løsninger vedr. opgaver
- Aftaler om kontakt, faste aftalte tidspunkter
- Understøtte håb og fællesskab
- Tidlig arbejdsrettet rehabilitering
- Åbenhed, kommunikation, arbejdsmiljø

kraeftcenter-kbh.dk

"...Jeg har oplevet to, der var ældre. De var i den grad skamfulde omkring det. De ville gerne have, at vi som ledelse ikke fortalte, at de havde kræft. Jeg synes, det var så svært, fordi nej, hun har ikke bare fået en ny smart frisure. Hun var sygemeldt i næsten syv måneder. Så alle spørger jo sig selv om, hvad er der sket? Hvor har du været? Men jeg skal ikke gøre mig til at herre over, hvorvidt man skal involvere folk i det eller ej. Men jeg synes bare, at det var to anderledes forløb end de forløb, hvor jeg har kunnet tale om sorg, smerte, angst og bekymring... når man kan sætte ord på det. Så kan vi agere i forhold til det. Ellers er det rigtig svært at agere omsorgsfuldt. For så er det sådan lidt... Skal jeg lade være med at spørge dig? Skal jeg spørge? Men der, hvor man kan gå ind og sige: Ved du hvad, du ser skide træt ud i dag, jeg tror du skal gå hjem? Er der noget, der bekymrer dig? Det gør det lidt lettere at agere i relationen..."

(Leder, gymnasie)

kraeftcenter-kbh.dk

Pårørende med til samtale med leder

"... For at sikre de her informationer, der er fx helt praktiske ting omkring løn, forsikringer, forhold, sygdom, og hvem gør hvad. Så har det været vigtigt, at der har været en med, der kunne oversætte det (...) Derfor sørger vi for, at der er to med til samtalerne for at få afklaret og afmystificeret ting, som kunne være elementer, der gør folk nervøse. Kan jeg blive på arbejdspladsen, hvis jeg er syg i et halvt år? Bliver jeg så fyret?"

(Leder, daginstitution)

kraeftcenter-kbh.dk

kraeftcenter-kbh.dk

Kollega håndtering

- Bidrager til normalisering af arbejdslivet
- Oplever usikkerhed overfor den syge kollega

"...jeg havde det svært med, hvordan jeg skulle spørge ind til, hvordan forløbet var gået første gang. Altså, hvad siger man til en kræftpatient, som har overlevet det? For det har jo været noget så personligt og følsomt. Man har jo ikke lyst til at gå ind og grave i et åbent sår, vel..."

Kollega, malervirksomhed

kraeftcenter-kbh.dk

- Forventningsafstemning

"...man vidste, hun var så åben, så man vidste, at det var ok at spørge. Jeg tror, det er lidt vigtigt at vide, om det er en, der vil tale om det, eller en der ikke vil tale om det, og Lotte ville gerne. Hun har sagt: bare spørg. Så jeg er ikke bange for at sige noget. Og hun kan bare sige nej, ikke i dag..."

Kollega, gymnasie

- Løbende opdatering fra ledelsen

"...Vi satte os ned og snakkede om det, da han fik den med statistikken [sandsynligvis 2-3 år tilbage af livet]. Der snakkede vi meget om, hvad vi ku' gøre. Både noget privat, arbejdsmæssigt, og hvordan og hvorledes. Det har igen været det samme. Ikke hele tiden spørge ind til og lade være med at pakke ham ind. Han er en voksen mand, og det viser han også. Uanset, hvor hårdt det må være..."

Kollega, malervirksomhed

kraeftcenter-kbh.dk

Hvad har vi så gjort – og vil gøre

- Tværfaglig visitation / tidlig information
- Socialrådgiver underviser på træningshold
- Socialrådgiver på al patientundervisning
- Arbejdscafe en gang om måneden, 16:30 - 18:00
- Den gode fortælling, som pixiudgave til virksomheder, kolleger, og professionelle
- Casesamling til patienter
- Indsatser iøvrigt - "fælles fodslag" Hvordan løser vi det?

kraeftcenter-kbh.dk

kraeftcenter-kbh.dk

